

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 183/08-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť L. B., H., zastúpeného advokátom JUDr. A. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. novembra 2007 doručená sťažnosť L. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007 (ďalej aj „namietané uznesenie“), domáhajúc sa vydania tohto nálezu:

„I. Krajský súd v Nitre uznesením zo dňa 31. 08. 2007 sp. zn. 8 Co 264/2006, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 18. 09. 2006 sp. zn. 9 C 224/2002-328, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv s základných slobôd a základné právo sťažovateľa na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

II. Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 18. 09. 2006 sp. zn. 9 C 224/2002-328 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť advokátovi sťažovateľa náhradu trov konania do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 224/2002, predmetom ktorého bolo rozhodovanie o nároku na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady odborov o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 32/1965 Zb.“) v dôsledku choroby z povolania – silikózy pľúc. Rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 224/2002-289 z 13. apríla 2006 bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Dodatočne uznesením sp. zn. 9 C 224/2002 z 18. septembra 2006 bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovanému trovy konania pozostávajúce z náhrady trov právneho zastúpenia v sume 97 993,70 Sk a z náhrady trov dôkazov v sume 6 734 Sk. Proti označenému prvostupňovému uzneseniu sa sťažovateľ odvolal, na základe čoho krajský súd uznesením sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007 toto rozhodnutie potvrdil a zároveň zaviazal sťažovateľa na náhradu trov odvolacieho konania v sume 39 943,20 Sk.

Sťažovateľ tvrdí, že krajský súd (rovnako ako pred ním okresný súd) dospel na základe interpretácie relevantných právnych noriem k záverom, ktoré právne neobstoja. Poukazuje predovšetkým na to, že oba súde „určili základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z. z hodnoty sporu, ktorá bola podľa názoru oboch súdov vo výške žalovanej sumy 1.080.000,- Sk, aj napriek tomu, že išlo o konanie o primeranom zvýšení odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia... Oba súde s ohľadom na zásadu *iura novit curia neospravedliteľne a vedome nepripustili tú skutočnosť, že rozsudok o primeranom zvýšení odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. má charakter konštitutívneho rozhodnutia a právo na konkrétne plnenie vzniká až dňom jeho právoplatnosti... Pred týmto momentom uvedené právo neexistuje a poškodený má výlučne právo domáhať sa primeraného zvýšenia odškodnenia (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.) z titulu existencie zodpovednostného právneho vzťahu medzi poškodeným a škodcom, ktorého obsahom je povinnosť nahradiť poškodenému škodu na zdraví a nie povinnosť plniť konkrétne stanovenú peňažnú sumu. Nejedná sa teda o typickú žalobu na plnenie, pri ktorej je žalobca už v čase podania žaloby nositeľom hmotnoprávneho oprávnenia a súdne rozhodnutie má iba deklaratórny charakter, pričom v prípade procesného úspechu konštatuje existenciu subjektívneho práva na strane žalobcu, t. j. jeho aktívnu vecnú legitimáciu. V konaní o primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z hmotného práva nevyplýva právo na konkrétne plnenie. Vyplýva z neho iba právny nárok poškodeného domáhať sa primeraného zvýšenia náhrady škody na zdraví súdom.*

*Ustanovenie § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. ani iný všeobecne záväzný právny predpis nestanovujú čo treba pod pojmom primerané zvýšenie rozumieť. Rozhodnutie súdu o tejto otázke preto nepochybne závisí výhradne od úvahy súdu. Peňažná suma uvedená v žalobe je procesnou limitnou hranicou v súlade so zásadou *iudex ne eat ultra petita partium* a vyjadruje plnenie, ktoré žalobca považuje za primerané. Žalovaná peňažná suma vymedzuje rozsah, v akom sa súd má vecou zaoberať a uplatňovať svoju úvahu a preto objektívne nemožno od žalobcu vyžadovať, aby presne a s určitosťou predvídal ako súd o jeho práve rozhodne. Pri určovaní náhrady trov právneho zastúpenia potom nie je možné vychádzať zo žalovanej sumy, ktorou sa iba z dôvodu určitosti žalobného petitu vymedzuje*

rozsah v akom sa má súd vecou zaoberať. Hodnota práva v konaní o primerané zvýšenie náhrady škody na zdraví je určená až konštitutívnym rozhodnutím súdu. Dovtedy sa pri určovaní trov právneho zastúpenia vychádza z predpokladu, že hodnotu práva nemožno vyjadriť v peniazoch, a preto mal Krajský súd v Nitre aplikovať § 13 ods. 6 vyhl. č. 163/2002 Z. z. a pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzať z hodnoty jednej desatiny výpočtového základu určeného podľa § 1 ods. 3 vyhl. č. 163/2002 Z. z., resp. § 1 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z.

Zlá interpretácia právnych noriem viedla k ich nesprávnej aplikácii pri rozhodovaní o nároku sťažovateľa, čím v konečnom dôsledku došlo k zaviazaniu sťažovateľa k náhrade trov konania, ktorých výška bola určená contra legem na sumu 144.670,90 Sk. “.

Ďalej sťažovateľ dáva do pozornosti konkrétne rozhodnutia všeobecných súdov (ktoré taktiež pripojil k sťažnosti) a poukazuje na to, že ich predložil aj krajskému súdu, ktorý však v jeho právnej veci rozhodol diametrálne odlišne. V súvislosti s tým sťažovateľ vyslovuje názor, že v právnom štáte nie je prípustné, aby existovala situácia, v ktorej všeobecné súdy jednotlivé skutkovo totožné prípady rozhodujú plne odlišným spôsobom.

Podľa sťažovateľa interpretácia a aplikácia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v spojení s § 13 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) bola krajským súdom vykonaná nesprávne a jej účinky hrubo zasiahli do jeho základného práva na súdnu ochranu a do práva na spravodlivý proces. Sťažovateľ „vytýka“ krajskému súdu aj to, že sa vôbec nezaoberal aplikáciou § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a je toho názoru, že pri rozhodovaní o trovách konania mal zohľadniť existenciu dôvodov osobitného zreteľa na jeho strane, ako aj výnimočnosť situácie.

K sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril krajský súd, ktorý v podaní sp. zn. Spr. 294/2008 z 25. marca 2008 k veci okrem iného uviedol, že namietané uznesenie bolo podrobne odôvodnené a reagovalo na všetky podstatné argumenty. Poukazujúc na stabilnú judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 75/97) zdôraznil skutočnosť, že ústavný súd je oprávnený posúdiť len neústavnosť konania či rozhodovania všeobecných súdov, a preto sa nemôže

zaoberať rozdielnosťou ich právnych názorov, ku ktorým dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákona. Krajský súd sa nedomnieva, že by ním vyvedené závery v napadnutom uznesení boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné a mali by za následok porušenie základného práva. Vzhľadom na to navrhuje, aby ústavný súd rozhodol tak, „že sťažnosti L. B. sa nevyhovuje“.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku týkajúcom sa vyjadrenia krajského súdu (podanie z 8. apríla 2008) zotrval v podstatnej miere na argumentácii uvedenej v sťažnosti akcentujúc neprípustnosť takého stavu, aby v právnom štátne existovala situácia, v ktorej všeobecné súdy jednotlivo skutkovo totožné prípady rozhodujú úplne odlišným spôsobom. Zároveň sa zmienil aj o princípe predvídateľnosti práva s tým, že tento princíp sa podľa neho nevzťahuje len na predvídateľnosť účinku právnych noriem, ale aj na predvídateľnosť súdneho rozhodnutia a výsledku súdneho konania. Napokon zopakoval tvrdenie uvedené v sťažnosti, že krajský súd „*nesprávne interpretoval právnu normu pri posudzovaní prejednávanej veci a navyše takto nesprávne interpretovanú právnu normu aj aplikoval, čím zasiahol do práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Súčasne nezákonným zaťažením sťažovateľa povinnosťou zaplatiť náhradu trov konania zasiahol aj do sťažovateľovho práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR.*“. Vzhľadom na tieto dôvody sťažovateľ trvá v celom rozsahu na podanej sťažnosti a navrhuje jej vyhovieť.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podstatou sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007 je predovšetkým odlišný právny názor sťažovateľa na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. z hodnoty sporu, ktorá bola podľa názoru krajského súdu (zhodného s názorom okresného súdu) vo výške žalovanej sumy 1 080 000 Sk, a to aj napriek tomu, že išlo o konanie o primerané zvýšenie odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Sťažovateľ pritom tvrdí, že *„rozsudok o primeranom zvýšení odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. má charakter konštitutívneho rozhodnutia a právo na konkrétne plnenie vzniká až dňom jeho právoplatnosti“*. Preto podľa neho v jeho právnej veci nešlo o typickú žalobu o plnenie a v konaniach o týchto nárokoch rozhodnutie závisí výhradne od úvahy súdu a interpretácia a aplikácia vyhlášky č. 163/2002 Z. z. bola krajským súdom vykonaná nesprávne.

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

K rovnakému záveru dospel Európsky súd pre ľudské práva vo vzťahu k aplikovateľnosti čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie o trovách (rozsudok z 23. septembra 1997 vo veci *Robins v. Veľká Británia*, § 28, č. 22410/93, resp. rozsudok zo 6. februára 2001 vo veci *Beer v. Rakúsko*, § 13, č. 30428/96).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a k čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv,

ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Rovnako ako Európsky súd pre ľudské práva neskúma ani ústavný súd, či dôvody uvedené v namietanom rozhodnutí sú vecne správne (Van de Hurk v. Holandsko z 19. apríla 1994, séria A, č. 299, § 61, správa Európskej komisie pre ľudské práva vo veci Fouquet v. Francúzsko, Recueil I/1996, s. 29). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený a nie je arbitrárny.

Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Postup v súdnom konaní, zisťovanie a hodnotenie skutkového stavu, výklad iných než ústavných predpisov a ich aplikácia sú pri riešení konkrétnych prípadov záležitosťou všeobecných súdov. Ústavnému súdu preto neprislúcha posudzovať zákonnosť vydaných súdnych rozhodnutí za predpokladu, že nimi nebolo porušené ústavou zaručené právo či sloboda.

Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 70/08)

Právomoc ústavného súdu na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov sa vzťahuje výhradne na dodržanie ústavnoprocených princípov podľa čl. 46 až 48 ústavy, posúdenie, či konanie ako celok možno považovať za spravodlivé, a v nadväznosti na to zisťovanie, či v namietanom konaní (a rozhodnutím v ňom vydaným) nedošlo k porušeniu základných práv alebo slobôd účastníka konania alebo jeho ľudských práv a základných

slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že je vecou všeobecného súdu, ktorú právnu normu z právneho poriadku Slovenskej republiky aplikuje a ako ju interpretuje. Navyše treba dodať, že všeobecný súd je primárne zodpovedný za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí však byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ svojou sťažnosťou vlastne pokračuje v polemike so všeobecnými súdmi na úrovni nimi aplikovaného práva, a to predovšetkým uplatnením podstatnej časti argumentácie, o ktorú oprel už svoje odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 9 C 224/2002 z 18. septembra 2006 s tým, aby ústavný súd preskúmal namietané uznesenie, očakávajúc spochybnenie krajským súdom podanej interpretácie a následnej aplikácie relevantných právnych noriem. V spojitosti s tým ústavný súd uvádza, že rozdielny právny názor krajského súdu na určenie základnej sadzby tarifnej odmeny od právneho názoru sťažovateľa nemôže viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces.

O arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené rozhodnutie všeobecného súdu by mohlo ísť iba v prípade, ak by bolo založené na zrejmom a neopodstatnenom vybočení zo štandardov výkladu práva, ktoré sú v súdnej praxi všeobecne rešpektované, a jeho východiskom by bola nepredvídateľná interpretačná svojvôľa.

K takémuto zjavnému aplikačnému excesu, spôsobilému založiť porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, však podľa názoru ústavného súdu v posudzovanej veci v konaní krajského súdu nedošlo.

K tomuto názoru dospel ústavný súd vychádzajúc z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorom sa uvádza:

„Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom, alebo sčasti priznať (§ 150 OSP).

Ust. § 142 OSP vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok sporového konania. T. j. že účastník, ktorý mal v sporovom konaní plný úspech má právo na náhradu všetkých trov konania. Náhrada je obmedzená na náhradu všetkých trov vynaložených na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva.

V danej veci bol odporca nepochybne úspešný v celom rozsahu, pretože jeho návrh bol zamietnutý.

Obrana navrhovateľa, že v danom prípade sa hodnota práv nedá vyjadriť v peniazoch a úspešný odporca má právo na náhradu trov konania voči navrhovateľovi v zmysle § 13 ods. 6 a nie v zmysle § 13 ods. 1 vyhl. č. 163/2002 Z. z., resp. § 11 ods. 1 a nie § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z., príp. že je na mieste aplikácia § 150 OSP (s prihliadnutím na pomery navrhovateľa, ako na dôvody hodné osobitného zreteľa), podľa názoru odvolacieho súdu neobstojí.

Podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/65 Zb. v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Navrhovateľ mal za to, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na 90 násobné zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, preto vo veci prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal návrh na súd.

Odvolací súd nezdieľa názor navrhovateľa, že v sporoch o mimoriadne zvýšenie bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia z hľadiska trov konania, vzhľadom na povahu týchto nárokov je hodnota veci určená až v rozhodnutí súdu, čo znamená, že hodnota veci sa rovná tej sume, ktorá je rozhodnutím prisúdená a až do tohto rozhodnutia treba vychádzať z toho, že ide o konanie, v ktorom hodnotu veci nie je možné vyjadriť v peniazoch.

Ak totiž navrhovateľ v takomto spore tvrdí, že sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie mimoriadneho zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského

uplatnenia, potom ho v tomto smere zaťažuje dôkazné bremeno. Jeho tvrdenia o zdravotných problémoch (presahujúcich problémy zahrnuté v základnom bodovom ohodnotení) musia mať reálny základ, podobne ako i požadovaný násobok bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Je pravdou, že súd v takomto spore konštituuje právo navrhovateľa na plnenie zo strany odporcu, avšak stále je to konanie na návrh, v ktorom navrhovateľ musí niesť procesnú zodpovednosť za výsledok sporu. Ak potom nastala situácia, že navrhovateľov návrh bol zamietnutý ako celok, odporca bol v konaní úspešný a teda je navrhovateľ odporcovi povinný zaplatiť trovy konania.

Ak sa navrhovateľ domnieva, že jeho nárok na náhradu škody vyplýva z hmotného práva, nie však na konkrétne peňažné plnenie a že jeho žaloba o plnenie potom nie je štandardnou žalobou, mylí sa. Ak by súd prijal názor, že navrhovateľ nie je schopný objektívne posúdiť, či a do akej výšky má právo na primerané zvýšenie odškodnenia, potom by bolo zrejme potrebné zákonom zaradiť takéto konania medzi beznávrhové. Navrhovateľ stavia sám seba do pozície nekompetentného účastníka, neschopného si zväziť a vyhodnotiť dôvodnosť resp. nedôvodnosť svojho práva na primerané zvýšenie odškodnenia.

Nemožno prehliadnuť ani právo odporcu na právnu pomoc advokáta, ktorý by pri rešpektovaní výkladu navrhovateľa o trovách konania vzniknuté trovy nezavinené musel znášať sám.

V časti náhrady trov štátu sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, keď tento prihliadol v zmysle prísl. zák. ust. na osobné a majetkové pomery navrhovateľa a tohto zaviazal k zaplateniu iba 1/2 vzniknutých trov.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

V odvolacom konaní úspešnému odporcovi prislúcha náhrada za 2 úkony právnej pomoci a to vyjadrenie k odvolaniu navrhovateľa, účasť na odvolacom pojednávaní á 14.850,- Sk + 2 x režijný paušál po 178,- Sk, t. j. 30.056,- Sk. K tomu je potrebné pripočítať DPH 19 % z tarifnej odmeny právneho zástupcu čo je 5.643,- Sk, náhradu za stratu času za 6 polhodín x 297,- Sk = 1.782,- Sk a cestovné vo výške 2.461,90 Sk, t. j. spolu 39.943,20 Sk. “

Podľa názoru ústavného súdu nie sú vo svetle citovaného odôvodnenia namietaného uznesenia namieste pochybnosti, či predmet konania o mimoriadne zvýšenie náhrady za škodu na zdraví možno ohodnotiť, v tomto zmysle vyjadriť v peniazoch. Sťažovateľ sa žalobou domáhal konkrétneho peňažného plnenia z dôvodu mimoriadneho zvýšenia náhrady škody na zdraví, ktoré žiadal priznať meritórnym rozhodnutím súdu, a vyhovením jeho návrhu by získal právo na peňažné plnenie. Skutočnosť, že nárok na jeho zaplatenie vzniká až rozhodnutím súdu, ktorý určí jeho výšku podľa odborného lekárskeho posudku, resp. znaleckého posudku, a teda až v meritórnom súdnom rozhodnutí je určená presná hodnota práva, nemožno zamieňať s nemožnosťou vyjadriť hodnotu práva v peniazoch v tom zmysle, ako ho predpokladá ustanovenie § 13 ods. 6 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. Uvedené ustanovenie totiž *expressis verbis* uvádza, že sa aplikuje v prípade, ak nemožno hodnotu práva vyjadriť v peniazoch, alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, z čoho a *contrario* vyplýva, že nie je aplikovateľné v prípadoch, ak sa rozhoduje o práve na peňažné plnenie.

Uvedený výklad krajského súdu možno považovať za ústavne akceptovateľný. Z rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007 vyplýva, že v odôvodnení svojho uznesenia uviedol postup, akým dospel k záveru o potrebe potvrdenia odvolaním napadnutého uznesenia okresného súdu sp. zn. 9 C 224/2002 z 18. septembra 2006, pričom namietané uznesenie zároveň obsahuje výklad dotknutých právnych noriem (aj s odkazom na obsah odôvodnenia uznesenia okresného súdu) a tiež dôvody, na základe ktorých priznal úspešnému žalovanému náhradu trov odvolacieho konania.

Pokiaľ ide o imperatívy vyplývajúce z doterajšej judikatúry ústavného súdu, ktoré sú vyžadované vo vzťahu k všeobecným súdom pri rozhodovaní o trovách konania, t. j. najmä súlad s princípmi spravodlivosti, riadne a zrozumiteľné odôvodnenie, absencia svojvôle, možno vysloviť záver, že namietané uznesenie tieto atribúty v dostatočnej miere spĺňa. Krajský súd z pohľadu ústavného súdu ústavne konformným spôsobom vysvetlil, prečo odmieta akceptovať názor sťažovateľa, že jeho nárok na náhradu škody vyplývajúci z hmotného práva nie je nárokom na konkrétne peňažné plnenie a že jeho žaloba nie je štandardnou žalobou. Vzhľadom na to krajský súd, aj keď nepriamo, reagoval

aj na námietku sťažovateľa, prečo v danej veci rozhodol odlišne, ako rozhodli v obdobných veciach iné všeobecné súdy v rozhodnutiach, ktoré sťažovateľ pripojil k svojmu odvolaniu.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa odvolávajúceho sa na princíp predvídateľnosti konania štátnych orgánov ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, ktorej súčasťou je aj právny názor, podľa ktorého porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno odvodzovať iba od toho, že v niektorých iných skutkovo totožných veciach rozhodli všeobecné súdy odlišne ako vo veci sťažovateľa. V prípadoch namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru je totiž sťažovateľ povinný predovšetkým predložiť konkrétne relevantné argumenty preukazujúce porušenie základných atribútov spravodlivého procesu garantovaných dohovorom (IV. ÚS 240/07), pričom podľa názoru ústavného súdu tento predpoklad v danej veci nebol splnený.

K sťažovateľovým výhradám, že namietané uznesenie neodráža súdnu prax, pretože existujú aj opačné rozhodnutia, ústavný súd podotýka, že z ústavnej kompetencie všeobecných súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchýlenie súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci. (IV. ÚS 267/05, III. ÚS 284/05).

Ústavnému súdu navyše neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), resp. jeho plénu a kolégiám, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01). Preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46

ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu.

Sťažovateľ dôvodí tým, že krajský súd mal aplikovať „§ 13 ods. 6 vyhl. č. 163/2002 Z. z. a pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzať z hodnoty jednej desatiny výpočtového základu určeného podľa § 1 ods. 3 vyhl. č. 163/2002 Z. z., resp. § 1 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z.“. K tomu treba uviesť, že spochybnením súdom použitého názoru sťažovateľ otvoril polemiku o výklade podústavného (resp. podzákonného) práva, avšak ústavnému súdu zásadne neprislúcha ingerovať do tejto problematiky.

Dôvodom spochybňovania namietaného uznesenia je aj to, že krajský súd sa vôbec nezaoberal aplikáciou § 150 OSP, v súvislosti s čím sťažovateľ vyjadruje názor, že pri rozhodovaní o trovách konania sa mala zohľadniť existencia dôvodov osobitného zreteľa na jeho strane, ako aj výnimočnosť situácie. Ústavný súd sa zhoduje s názorom sťažovateľa, že § 150 OSP nemožno považovať za právnu normu, ktorá by zakladala celkom voľnú diskreciu všeobecného súdu, avšak ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či vo veci neexistujú mimoriadne okolnosti, na ktoré treba pri stanovení povinnosti na náhradu trov konania výnimočne prihliadnúť. Ako už bolo uvedené, ústavný súd v prerokovávanom prípade nezistil, že by bol postup krajského súdu a na jeho základe vydané rozhodnutie svojvoľné. Je však zrejmé, že dôvody hodné osobitného zreteľa, keď súd nemusí podľa § 150 OSP výnimočne náhradu trov celkom alebo sčasti priznať, nemožno vidieť iba v zlom zdravotnom stave a nepriaznivej sociálnej situácii sťažovateľa. Uvedené platí o to viac, keď žaloba sťažovateľa bola zamietnutá ako neodôvodnená, ale sčasti zároveň aj z dôvodu premlčania jeho nároku. Všeobecný súd musí pri rozhodovaní o trovách konania prihliadať v prvom rade na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania (§ 142 a nasl. OSP) a nepriznanie ich náhrady úspešnému účastníkovi prichádza do úvahy iba v úplne mimoriadnych prípadoch.

Je výlučným oprávnením všeobecného súdu posúdiť, či sú dané výnimočné okolnosti na postup podľa § 150 OSP. Pokiaľ dôjde k negatívnemu záveru a uvedie dôvody,

na základe ktorých dospel k tomuto rozhodnutiu, ústavný súd nemá oprávnenie do jeho rozhodovacej právomoci zasahovať.

Obsahom základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež konštatoval, že postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako nezákonný (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Z týchto dôvodov odôvodnenie namietaného uznesenia preto nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Výklad podaný krajským súdom v okolnostiach daného prípadu považuje ústavný súd za ústavne súladný výklad na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov, ktorý nie je svojvoľný a nepopiera zmysel interpretovaných a použitých právnych noriem.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu by k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01), alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok, prípadne zastavil konanie o ňom bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

V prípade, že všeobecný súd postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré upravujú priebeh konania, rešpektujúc pritom princípy obsiahnuté v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a zároveň svoj postup riadne odôvodnil, nemôže ústavný súd dospieť k záveru, že proces bol vedený spôsobom, ktorý nevedol k spravodlivému výsledku (v okolnostiach danej veci vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania).

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Preto, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03, III. ÚS 331/06).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že medzi odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 8 Co 264/2006 z 31. augusta 2007, pokiaľ ide o aplikáciu príslušných ustanovení vyhlášky č. 163/2002 Z. z., ani v súvislosti s posúdením okolností v zmysle § 150 OSP a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o ich porušení, a preto pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

V nadväznosti na tento záver ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to v súlade so svojou doterajšou judikatúrou, podľa ktorej (napr. m. m. II. ÚS 78/05) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Preto o prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Ústavný súd napokon poukazuje aj na svoj nález sp. zn. II. ÚS 249/07 z 19. marca 2008 týkajúci sa obdobnej veci ako je vec sťažovateľa (založenej na analogickej skutkovej a právnej argumentácii), ktorým vo veci samej rozhodol tak, že práva, v tejto veci sťažovateľky, porušené neboli.

Po odmietnutí sťažnosti nebolo už potrebné rozhodovať o takých nárokoch na ochranu ústavnosti, uplatnenie a použitie ktorých predpokladá aspoň čiastočnú úspešnosť sťažnosti. Ústavný súd preto nerozhodoval o zrušení namietaného uznesenia ani o návrhu na vydanie dočasného opatrenia, ktoré sťažovateľ požadoval (čl. 127 ods. 2 ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2008